

Projekts: BiG>East

(EIE/07/214)

Politikas vadlīnijas biogāzes ieviešanai Latvijā

Atskaite 3.3

M.Sc.ing Ilze Dzene

SIA "EKODOMA"

Noliktavas iela 3-3, Rīga

LV-1010, Latvija

2009.gada februāris – septembris

Projektu atbalsta:

Intelligent Energy **Europe**

Autors ir pilnīgi atbildīgs par šīs publikācijas saturu. Paustais viedoklis var neatspoguļot Eiropas Komisijas viedokli. Eiropas Komisija nav atbildīga par šīs informācijas jebkuru izmantošanu.

Satura rādītājs

1. Ievads	3
2. Pārskats par biogāzes potenciālu	3
3. Biogāzes ieguvumi un iespējas	4
4. Esošā valsts politika attiecībā uz biogāzi	5
5. Barjeras biogāzes projektu attīstībai	6
6. Politikas pasākumi biogāzes atbalstam	7
6.1. <i>Likumdošanas pasākumi</i>	8
6.2. <i>Administratīvie pasākumi</i>	9
6.3. <i>Iniciatīvas</i>	10
6.4. <i>Citi pasākumi</i>	10

1. Ievads

Politikas vadlīnijas biogāzes ieviešanai Latvijā ir izstrādātas projekta BiG>East ietvaros, kuru atbalsta Eiropas Komisija *Intelligent Energy Europe* (IEE) programmā.

Šis atskaites mērķis ir dot pārskatu par biogāzes potenciālu un esošo politiku, kā arī sniegt virkni rekomendāciju, lai uzlabotu likumdošanas, administratīvo un finansiālo ietvaru biogāzes projektu veicināšanai Latvijā. Biogāzes projekti ir starpdisciplināri, aptverot dažādus sektorus, tādēļ tie prasa rūpīgāku plānošanu un koordināciju starp iesaistītajām atbildīgajām organizācijām, piemēram, starp Vides ministriju, Ekonomikas ministriju un Zemkopības ministriju. Pirmo vienoto stratēģisko dokumentu biogāzes attīstībai Latvijā jeb Biogāzes ražošanas un izmantošanas attīstības programmu 2007.-2011.gadam izstrādāja Vides ministrija 2006.gadā. Tomēr pēc programmas trīs gadu īstenošanas perioda ir skaidri redzams, ka tikai neliela daļa no programmā paredzētajiem pasākumiem ir tikuši ieviesti.

Šis vadlīnijas satur virkni praktisku rekomendāciju attiecībā uz valsts un reģionālās politikas jautājumiem, kuru ieviešana ļautu pārvarēt esošās barjeras biogāzes ieviešanai Latvijā.

2. Pārskats par biogāzes potenciālu

Pēdējo trīs gadu laikā ir bijuši vairāki pētījumi un mēģinājumi novērtēt biogāzes potenciālu Latvijā. Tas ticis vērtēts gan iegūstamās gāzes apjoma veidā, gan kā potenciāli saražotās enerģijas daudzums, gan kā ar biogāzi uzstādāmās jaudas apjoms.

Biogāzes potenciāls pamatā ticis vērtēts trīs kategorijās, nosakot, ka:

- 1) Biogāzes ražošanas potenciāls Latvijā ir 100 – 200 miljoni m³/gadā, ja tiek izmantoti organiskie atkritumi un enerģētiskās kultūras no esošām lauksaimnieciskajām darbībām;
- 2) Biogāzes potenciāls Latvijā ir aptuveni 300 miljoni m³/gadā, ja tiek izmantoti organiskie atkritumi un speciāli audzēta biomasa;
- 3) Maksimālais biogāzes potenciāls Latvijā varētu būt līdz 1 200 miljoni m³/gadā, ja enerģētisko kultūru audzēšanai biogāzes ieguves vajadzībām izmantotu visu, šobrīd neizmantoto lauksaimniecības zemi.

Tomēr ir grūti salīdzināt šos dažādos pētījumus, jo aprēķinos tiek izmantoti dažādi izejvielu veidi, kā arī veiktie pieņēmumi ne vienmēr ir skaidri norādīti.

Saskaņā ar Biogāzes ražošanas un izmantošanas attīstības programmu 2007.-2011.gadam, vislielākais biogāzes potenciāls tiek noteikts lauksaimniecības sektorā, kā nozīmīgāko izej-

vielu minot kūtsmēslus un enerģētiskās kultūras. Pārskats par biogāzes potenciālu¹ ir dots 2.1.tabulā:

2.1.tabula

Noteiktais biogāzes potenciāls Latvijā

Izejvielu veids	Biogāzes potenciāls, miljoni m ³ /gadā
Lauksaimniecība (kūtsmēsli, enerģētiskās kultūras)	111.8
Pārtikas rūpniecība un ēdināšana (pārtikas atkritumi)	23
Dzīvnieku izcelsmes produkti/blakusprodukti	10.65
Notekūdeņu attīrīšana (dūņas)	10.8
Bioloģiski atkritumi (no mājsaimniecībām un rūpniecības)	23
novērtētais potenciāls KOPĀ	~ 174

Ir bijuši tikai daži mēģinājumi novērtēt biomasas un biogāzes potenciālu reģionālā aspektā. Kā iemesls minams statistiskās informācijas trūkums par biomasas apjomu izvietojumu un organisko atkritumu daudzumu katrā Latvijas reģionā. BiG>East projekta laikā veiktie pētījumi rada, ka divi Latvijas reģioni – Zemgale un Latgale ir vislabvēlīgākie biogāzes projektu attīstīšanai. Zemgales reģionā ir tradicionāli attīstīta lauksaimnieciskā ražošana, bet Latgales reģionā ir lielāks sekundāro atkritumu daudzums no pārtikas rūpniecības.

Lai novērtētu tehnisko un ekonomisko biogāzes potenciālu, ir jāņem vērā virkni ierobežojumu un nosacījumu. Šie ierobežojumi ir saistīti ar izejvielu pieejamību no lauksaimnieciskās ražošanas, ar tehniskās izmantošanas iespēju izvērtējumu un arī ar sociālajiem un ekonomiskajiem nosacījumiem. Politiskie uzstādījumi attiecībā uz biogāzi var spēlēt būtisku lomu šo ierobežojumu un barjeru novēršanā.

3. Biogāzes ieguvumi un iespējas

Saskaņā ar atjaunojamo energoresursu (AER) Direktīvas, kas iekļauta ES Klimata un Enerģijas paketē, prasībām, Latvijai būs jāpalielina AER īpatsvars gala enerģijas patēriņā no 34,9% 2005.gadā līdz 42% 2020.gadā. Šī mērķa sasniegšana būs iespējama vienīgi tad, ja tiks veicināti visa veida AER Latvijā, īpaši biomasas (t.sk. biogāze) un vēja enerģija.

Biogāzes ražošana, nodrošinot metāna savākšanu dod iespēju izpildīt Latvijas starptautiskās saistības Kioto Protokola prasību ieviešanā. Biogāzes ražošana ļauj būtiski samazināt siltumnīcas efekta gāzu (SEG) emisiju, kas pretējā gadījumā (t.i., izmantojot citas bioloģisko materiālu apstrādes tehnoloģijas, piemēram, atklātu kūtsmēsli uzglabāšanu, aerobo kompostēšanu, atkritumu noglabāšanu) tiešā veidā nonāktu atmosfērā. Biogāzei ir potenci-

¹ Datu avots: Biogāzes ražošanas un izmantošanas attīstības programma 2007.-2011.gadam, LR Vides Ministrija, 2006

āls fosilo kurināmo aizvietošanai un SEG emisiju samazināšanai gan enerģētikas, gan transporta sektorā, piemēram, izmantojot biogāzi enerģijas (siltuma, elektroenerģijas) ražošanai un kā transporta degvielu. Biogāzes ražošana var dot nozīmīgu tādu SEG emisiju kā CH₄ un N₂O samazinājumu, kas rodas dzīvnieku audzēšanas un kūstmēslu uzglabāšanas un izmantošanas procesos.

Biogāzes kā vietējā energoresursa izmantošana samazina atkarību no kurināmā importa un stiprina Latvijas nacionālo un reģionālo ekonomiku. Lai biogāze Latvijā spētu konkurēt ar fosilajiem resursiem, ir nepieciešamas iniciatīvas un subsīdijas. Lai gan no biogāzes ražotai elektroenerģijai Latvijā tiek piemērots paaugstināts iepirkuma tarifs, šobrīd trūkst vairāku reālu projektu pieredzes un ir virkne tehnoloģisko un administratīvo barjeru šo ražotņu attīstīšanai.

Lai visefektīvākajā veidā atbalstītu biogāzes ražošanu Latvijā, ir jāņem vērā sekojoša pieredze no citām Eiropas valstīm, kurās uzkrāta lielāka pieredze biogāzes ražošanā un izmantošanā:

- Būs grūti nodrošināt biogāzes projekta ekonomisko izdevīgumu, ja biomasa un pārstrādātais substrāts ir jātransportē tālāk par 20 km no biogāzes ražotnes atrašanās vietas.
- No vides viedokļa biogāzes izmantošana tikai elektroenerģijas ražošanai bez siltuma izmantošanas būtu jāaizliedz. Turklāt, ir grūti nodrošināt projekta ekonomisko dzīvotspēju, ja netiek izmantots biogāzes iekārtā saražotais siltums.
- Siltuma patērētāja trūkumu biogāzes iekārtas tuvumā var risināt, strādājot pie biogāzes uzlabošanas.
- Lai nodrošinātu jaunu biogāzes projektu attīstību, ir nepieciešams integrēt biogāzes sektora attīstības jautājumus stratēģiskajos un telpiskajos plānošanas procesos.

4. Esošā valsts politika attiecībā uz biogāzi

Balstoties uz Atjaunojamo energoresursu izmantošanas pamatnostādņēm 2006.-2013.gadam, Klimata pārmaiņu samazināšanas programmu 2005-2010.gadam un uz Nacionālo politikas plānu 2004.-2008.gadam, 2006.gadā Vides ministrija izstrādāja Biogāzes ražošanas un izmantošanas attīstības programmu, kas līdz šim ir svarīgākais biogāzes sektora plānošanas dokuments Latvijā. Biogāzes ražošanas un izmantošanas attīstības programmas 2007.-2011.gadam mērķis ir attīstīt biogāzes kā atjaunojamās enerģijas avota ražošanu un izmantošanu Latvijā, vienlaikus kompleksi risinot ražošanas, apstrādes un pārstrādes procesu radīto bioloģiski noārdāmo blakusproduktu un atlikumproduktu apsaimniekošanas jautājumus, kā arī mazinot augsnes, ūdeņu un gaisa piesārņojuma risku un iespējamo apdraudējumu cilvēku veselībai.

Kopš 2007.gada, kad tika izstrādātas Atjaunojamo energoresursu izmantošanas pamatnostādnes 2006.-2013.gadam un likumdošana par elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem ar tos pavadošiem ministru kabineta noteikumiem, būtiski tika uzlabots likumdošanas ietvars AER (t.sk. biogāzes) attīstībai Latvijā.

Valsts atbalsts elektroenerģijas ražošanai no AER tika noteikts Ministru Kabineta noteikumos Nr.198 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamus energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību” (24.02.2009). Noteikumi nosaka kritērijus, saskaņā ar kuriem ražotājs, kas elektroenerģiju ražo, izmantojot atjaunojamus energoresursus, var iegūt tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligāti iepērkamā elektroenerģijas apjoma veidā un kritērijus, saskaņā ar kuriem ražotājs, kas elektroenerģiju ražo elektrostacijās ar uzstādīto elektrisko jaudu virs 1 MW, izmantojot biogāzi, var iegūt tiesības saņemt garantētu maksu par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu.

Valsts atbalsts elektroenerģijas ražošanai koģenerācijā ir noteikts Ministru Kabineta noteikumos Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” (10.03.2009). Šie noteikumi nosaka kritērijus, pēc kādiem tiek kvalificētas koģenerācijas elektrostacijas, lai tās iegūtu tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros vai saņemt garantētu maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu.

Lai veicinātu elektroenerģijas ražošanu no biomasas, papildus iepirkuma tarifu sistēmai Latvijā tiek piedāvāti sekojoši atbalsta instrumenti:

- Zemkopības ministrija piedāvā līdzfinansējumu no ES fondiem vairāku lauku attīstības programmas pasākumu ietvaros, piemēram, biomasas audzēšanai elektroenerģijas ražošanai.
- Ekonomikas ministrija administrē ES fondu programmas biomasas koģenerācijas staciju projektiem.
- Vides ministrija ir izstrādājusi atbalsta mehānismu „Klimata pārmaiņu finanšu instruments” (KPMI), kas ir Latvijas Republikas valsts budžeta programma, kuras mērķis ir veicināt globālo klimata pārmaiņu novēršanu, pielāgošanos klimata pārmaiņu radītajām sekām un sekmēt SEG emisiju samazināšanas saistību izpildi. KPMI darbības jomas ir ēku energoefektivitātes uzlabošana un tehnoloģiju, kurās izmanto AER (t.sk. biogāzi), attīstīšana un ieviešana.

Neskatoties uz esošo valsts atbalstu, eksistē vairākas problēmas saistībā ar kvalificēšanos AER elektroenerģijas obligātajam iepirkumam, kā arī finansiālā atbalsta shēmas biogāzes projektiem ir agrīnā ieviešanas stadijā, radot daudz neskaidrību un nenoteiktību.

Plašāka informācija par Eiropas un Nacionālo politiku saistībā ar biogāzes sektoru Latvijā dota BiG>East projekta atskaitē 3.1.

5. Barjeras biogāzes projektu attīstībai

Saskaņā ar BiG>East projekta iepriekš veikto izpēti (skat. BiG>East atskaiti 3.2), dažas no Latvijā esošām barjerām biogāzes projektu attīstībai ir sekojošas:

- Biogāzes projektu ieviešanai nepieciešamas lielas sākotnējās investīcijas;

- Ir apgrūtināta precīzas un ticamas informācijas iegūšana par pārtikas rūpniecības atkritumu un citu bioloģisko materiālu daudzumiem, kas izmantojami biogāzes ražošanai;
- Instrukcionālas atšķirības un nepietiekama koordinācija starp dažādām organizācijām un institūcijām (t.sk. Vides ministriju, Zemkopības ministriju un Ekonomikas ministriju);
- Praktiskās pieredzes trūkums esošo atbalsta mehānismu izmantošanā (piemēram, darbojoties saskaņā ar MK noteikumus Nr.198 un Nr.221 prasībām);
- Praktisku zināšanu un pieredzes trūkums biogāzes staciju būvēšanā un ekspluatēšanā;
- Grūtības atrast piemērotu enerģijas (īpaši siltumenerģijas) patērētāju biogāzes stacijas tuvumā;
- Biogāzes iznākuma novērtējuma aprēķini, kas balstīti uz biogāzes ražošanas praksi citās Eiropas valstīs atšķirīgu klimatisko apstākļu un augsnes īpašību dēļ, var būt neprecīzi.

Kā būtiskākās barjeras biogāzes projektu attīstībai Latvijā tiek noteiktas sekojošas:

- Likumdošanas ietvara nepietiekamais regulējums biogāzes attīstībai (piemēram, attiecībā uz biogāzes lietošanu transportā, gāzes attīrīšanu un ievadīšanu dabas gāzes tīklā) un ilgtermiņa, uz mērķiem balstīta, pārdomāta un plānota valsts atbalsta trūkums, piemēram, skaidra biogāzes ražošanas mērķa trūkums un investīciju garantiju nenodrošināšana biogāzes projektu attīstītājiem.
- Vietējo enerģētikas aģentūru vai apmācīta personāla un ekspertu trūkums pašvaldībās un vietējās pārvaldes institūcijās, kas veic ar enerģētiku saistītu projektu izvērtēšanu.
- Elektroenerģijas tirgus liberalizācija Latvijā ir notikusi vairāk teorētiski nekā praktiski, radot atkarību no viena dominējošā elektroenerģijas ražošanas, pārvades un sadales uzņēmuma, tādējādi pieslēguma ierīkošana elektroenerģijas tīklam ir ilgs, dārgs un birokrātisks process.
- Statistiskās informācijas un biogāzes potenciāla telpiskā izvietojuma informācijas trūkums.
- Latvijas sabiedrības nepietiekama informētība par biogāzi un tās sniegtajiem ieguvumiem vides situācijas uzlabošanā.

6. Politikas pasākumi biogāzes atbalstam

Šajā sadaļā ir doti ieteikumi politikas pasākumiem, lai veicinātu biogāzes attīstību Latvijā. Daļa ieteikumu ir balstīti uz Eiropas Parlamenta 2008.gada 12.marta rezolūciju „Par ilgspējīgu lauksaimniecību un biogāzi: nepieciešamība pārskatīt ES likumdošanu”².

² Eiropas Parlamenta 2008.gada 12.marta rezolūcija – Resolution on sustainable agriculture and biogas: a need for review of EU legislation (2007/2107(INI))

6.1. Likumdošanas pasākumi

Nacionālā biogāzes mērķa uzstādīšana

Lai gan indikatīvs biogāzes ražošanas mērķis ir noteikts Biogāzes ražošanas un izmantošanas attīstības programmā, šis uzstādījums nav pietiekami stingrs, lai veicinātu visa veida biogāzes ražošanu un izmantošanu. **Latvijā ir nepieciešams uzstādīt skaidru biogāzes ražošanas un izmantošanas mērķi.** Mērķa noteikšanu visvieglāk ir veikt, izstrādājot Nacionālā atjaunojamās enerģijas rīcības plānu, kurā mērķi var nedefinēt sektorālo mērķu un trajektoriju sadaļā³.

Biogāze un reģionālā plānošana

Lai pilnvērtīgāk izmantotu biogāzes potenciālu, ir jāveic papildus izpēti par biogāzes ražošanas izejvielu telpisko sadalījumu Latvijas teritorijā. Biogāzes potenciālu varētu izmantot daudz efektīvāk, ja **atjaunojamo energoresursu projektu plānošana tiktu iestrādāta reģionālās un telpiskās plānošanas dokumentos.** Biogāzes stacijas ir jāattīsta tuvu intensīvas rūpniecības vai lauksaimnieciskās darbības teritorijām, neskatoties uz oficiālo teritoriāli administratīvo dalījumu.

Biogāzes ieguves un lietošanas jautājumu iestrāde nacionālajā un reģionālajā plānošanā ir nepieciešama, lai ierobežotu likumdošanas un administratīvos šķēršļus (piemēram, nedrīkstētu dot priekšroku dabasgāzei vai citiem fosilajiem kurināmajiem tajās teritorijās, kur ir iespējams pārdot siltumu, kas ražots no biogāzes).

Biogāzes izejvielu pieejamība

Esošie pētījumi par organisko atkritumu daudzumiem rāda, ka liela daļa no tiem varētu tikt izmantoti biogāzes ražošanai. Lai paplašinātu šo atkritumu izmantošanas iespējas, ir nepieciešams **uzlabot sadzīves atkritumu šķirošanas sistēmas darbību Latvijā.** Lai palielinātu biogāzes ražošanai pieejamo izejvielu daudzumu, ir nepieciešams noteikt stingrāku likumdošanas ietvaru, kas veicinātu sadzīves un māsaimniecību atkritumu šķirošanu.

Lai nodrošinātu jaunas atkritumu plūsmas biogāzes ražošanai, ir **jāievieš normatīvie dokumenti, kas aizliedz tirdzniecības vietās radušos derīguma termiņu zaudējušo pārtikas produktu un sabiedriskās ēdināšanas iestāžu ēdiena atkritumu nogādāšanu poligonā.** Šo situāciju iespējams uzlabot, Latvijā ieviešot Atkritumu poligonu Direktīvas (1999/31/EC) prasības. Ir plānots, ka sadzīves atkritumu poligonos Direktīva tiks ieviesta vēlākais līdz 2013.gadam, kad poligonā nonākošo bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu daudzums ir jāsamazina par 50%, salīdzinot ar 1995.gadā Latvijā radīto bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu daudzumu.

³ 30.6.2009 Komisijas lēmums, kas nosaka Nacionālā atjaunojamās enerģijas rīcības plāna saturu Direktīvas 2009/28/EC ietvaros

Biogāzes izmantošanas efektivitātes uzlabošana

Lai nodrošinātu biometāna ievadīšanas iespēju dabasgāzes cauruļvados, ir nepieciešams veikt grozījumus normatīvajos aktos nosakot, ka **dabasgāzes pārvades operators dod atļauju atbilstošas kvalitātes biometāna ievadīšanai.**³

Ir nepieciešams izstrādāt ilgtermiņa normatīvo bāzi biogāzes lietošanai transportā (piemēram, nodokļu atlaižu piemērošana transporta līdzekļiem, kas izmanto biogāzi).

6.2. Administratīvie pasākumi

Informācijas apkopošana

Lai būtu iespējama nepārtraukta esošo biogāzes potenciāla pētījumu rezultātu atjaunošana un, lai varētu atrast jaunas iespējas biogāzes ražošanai Latvijā, **ir nepieciešams uzlabot esošo praksi statistiskās informācijas apkopošanā** saistībā ar biogāzes izejvielu un bioloģisko atkritumu pieejamību un izmantošanu.

Ir nepieciešams veidot ikgadējus statikas pārskatus par biogāzes ražošanu no lauksaimnieciskās izcelsmes izejvielām, lai būtu iespējams sekot biogāzes mērķa izpildei.

Informācijas un konsultāciju pieejamība

Ir nepieciešama **vietējo un reģionālo enerģētikas aģentūru vai funkciju ziņā līdzīgu organizāciju izveidošana**, kas pilnvērtīgi spētu koordinēt sadarbību starp potenciālajiem biogāzes ražotājiem, biogāzes projektu attīstītājiem un investoriem.

Administratīvā procesa atvieglošana

Lai pārvarētu administratīvās barjeras, kas ir saistītas ar atļauju saņemšanu un pieslēguma izveidi tīklam, **ir nepieciešams izveidot atļauju saņemšanas procedūras vadlīnijas.**

Lai veiksmīgāk risinātu līgumu slēgšanas sarunas ar citu valstu biogāzes tehnoloģiju piegādātājiem, **ir nepieciešams izstrādāt vadlīnijas**, kurās jāvērs uzmanība uz svarīgiem jautājumiem, kas jāapskata sarunu laikā, vienlaicīgi **dodot piemērus tam, kā tiek nodrošināta sadarbība starp biogāzes stacijas īpašnieku un tehnoloģiju piegādātāju valstīs, kurās ir liela pieredze biogāzes iekārtu uzstādīšanā.** Lai izvairītos no papildus izmaksām un problēmām biogāzes stacijas darbināšanas laikā, ir nepieciešams ņemt vērā klimatiskās atšķirības, piemēram, paredzot papildus izolāciju, lietojot sala izturīgus būvniecības materiālus, utt.

6.3. Iniciatīvas

Iniciatīvas un valsts atbalsts

Līdz šim biogāzes projektiem sniegtais valsts atbalsts bija nenoteikts un nepārdomāts. Veiksmīga biogāzes sektora attīstība nākotnē iespējama vienīgi tad, ja **valsts atbalsts būs nepārtraukts, mērķtiecīgs, pārdomāts un plānots.**

Elektroenerģijas tirgus liberalizācija Latvijā ne tikai teorētiski, bet arī praktiski pozitīvi ietekmētu biogāzes sektora attīstību. Konkurence elektroenerģijas tirgū ļautu samazināt esošās administratīvās un finansiālās barjeras attiecībā uz pieslēguma elektrotīkliem ierīkošanu.

Ir jāveido iniciatīvas zinātnisko pētījumu veikšanai par biogāzes ražošanas un lietošanas tehnoloģijām un iespējām Latvijā.

6.4. Citi pasākumi

Sadarbība starp biogāzes tirgus dalībniekiem

Lai attīstītu biogāzes tirgu Latvijā, ir nepieciešami vietējie tehnoloģiju ražotāji un biogāzes eksperti, kuriem ir zināšanas par biogāzes ražošanu specifiskos Latvijas apstākļos. Tā kā biogāzes tehnoloģijas ir kompleksas un prasa specifiskas zināšanas, viens no labākajiem veidiem, kā attīstīt biogāzes tirgu Latvijā, ir **veidot partnerattiecības ar ārvalstu ražotājiem, kuriem jau ir nepieciešamā pieredze un zināšanas biogāzes ražošanā.**

Informētības palielināšana

Informētība par vides, ekonomiskajiem un sociālajiem ieguvumiem, ko dod biogāzes ražošana un lietošana, Latvijas sabiedrībā joprojām ir salīdzinoši zema. **Ir nepieciešams veicināt informācijas izplatīšanu visos sabiedrības līmeņos**, t.sk., sabiedrībā kopumā, starp potenciālajiem biogāzes ražotājiem, lēmumu pieņēmējiem, politiķiem, organizācijām, kas izsniedz atļaujas nākamajiem biogāzes projektiem, un citām iesaistītajām sabiedrības grupām.